

НАРЕДБА № 34 ОТ 1 ЮЛИ 2010 Г. ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРОФЕСИЯТА "РАБОТНИК ПО ТРАНСПОРТНА ТЕХНИКА"

В сила от 27.08.2010 г.

Издадена от Министерството на образованието, младежта и науката

Обн. ДВ. бр.67 от 27 Август 2010г.

Раздел I. Общи положения

Чл. 1. С тази наредба се определя Държавното образователно изискване (ДОИ) за придобиването на квалификация по професията 525120 "Работник по транспортна техника" от област на образование "Техника" и професионално направление 525 "Моторни превозни средства, кораби и въздухоплавателни средства" съгласно Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение.

Чл. 2. Държавното образователно изискване за придобиването на квалификация по професията 525120 "Работник по транспортна техника" съгласно приложението определя изискванията за придобиването на първа степен на професионална квалификация за специалностите 5251201 "Автобояджийство" и 5251202 "Автотенекеджийство".

Чл. 3. Въз основа на ДОИ по чл. 1 и рамковите програми по чл. 10, ал. 3, т. 3 от Закона за професионалното образование и обучение се разработват учебен план и учебни програми за обучението по специалностите по чл. 2.

Раздел II. Съдържание на Държавното образователно изискване

Чл. 4. (1) С ДОИ по чл. 1 се определят професионалните компетенции в края на обучението по професията, които гарантират на обучаемия възможност за упражняване на професията 525120 "Работник по транспортна техника".

(2) Държавното образователно изискване за придобиването на квалификация по професията "Работник по транспортна техника" определя общата, отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка за професията, както и избираемата подготовка.

(3) Съдържанието на всеки вид задължителна професионална подготовка по ал. 2 включва:

1. необходимите професионални компетенции (знания, умения и професионално-личностни качества);
2. тематичните области, от които се формира съдържанието на учебните предмети/модули.

Чл. 5. С ДОИ по чл. 1 се определят и входящото минимално образователно равнище, описанието на професията, целите на обучението, резултатите от ученето, изискванията към

материалната база и изискванията към обучаващите.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 1. Учебните планове и учебните програми за обучение по професията, действащи към влизане в сила на тази наредба, се прилагат до разработване и утвърждаване на учебните планове по чл. 3.

§ 2. Тази наредба се издава на основание чл. 17, т. 3 във връзка с чл. 16, т. 7 от Закона за народната просвета.

§ 3. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".

Приложение към чл. 2

Държавно образователно изискване за придобиване на квалификация по професията "Работник по транспортна техника"

Професионално направление:		
525	Моторни превозни средства, кораби и въздухоплавателни средства	
Наименование на професията:		
525120	Работник по транспортна техника	
Специалности:		Степен на професионална квалификация:
5251201	Автобояджийство	Първа
5251202	Автотенекеджийство	Първа

1. Входни характеристики

1.1. Изисквания за входящо минимално образователно равнище за ученици и за лица, навършили 16 години

За придобиване на първа степен на професионална квалификация по професията "Работник по транспортна техника" от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 ЗПОО (утвърден от министъра на образованието и науката със Заповед № РД-09-413 от 12.05.2003 г., изм. и доп. със Заповед № РД-09-04 от 8.01.2004 г., Заповед № РД-09-34 от 22.01.2004 г., Заповед № РД-09-255 от 9.04.2004 г., Заповед № РД-09-274 от 18.02.2005 г., Заповед № РД-09-1690 от 29.09.2006 г., Заповед № РД-09-828 от 29.06.2007 г., Заповед № РД-09-1891 от 30.11.2007 г., Заповед № РД-09-298 от 19.02.2009 г., Заповед № РД-09-1803 от 29.10.2009 г.) входящото минимално образователно равнище за ученици е завършен шести клас.

За придобиване на първа степен на професионална квалификация по професията "Работник по транспортна техника" входящото минимално образователно равнище за лица, навършили 16 години, е начален етап на основното образование или успешно завършен курс за оgramотвяване по реда на Закона за насърчаване на заетостта.

1.2. Изисквания за входящо квалификационно равнище или професионален опит

За обучение по професията "Работник по транспортна техника" с придобиване на първа степен на професионална квалификация не се изисква кандидатите да притежават предишна

професионална квалификация или професионален опит.

За обучение по професията "Работник по транспортна техника" с придобиване на първа степен на професионална квалификация на лица с професионален опит по тази професия може да се организира надграждащо обучение. Съдържанието на обучението се определя след сравнение на компетенциите и резултатите от ученето, описани в Държавното образователно изискване за придобиване на квалификация по професията.

2. Описание на професията

2.1. Трудови дейности, отговорности, личностни качества, особености на условията на труд, оборудване и инструменти, изисквания за упражняване на професията, определени в законови и подзаконовни актове (здравословно състояние, правоспособност и др.)

Работникът по транспортна техника може да извършва основни шлосерски операции, да прави подбор и да работи с различни видове инструменти, приспособления и машини, да извършва основни операции за ръчна и машинна обработка на материалите.

Работникът по транспортна техника може да идентифицира основните механизми, системи, възли и агрегати на транспортната техника, да разчита технологична документация и да извършва демонтажно-монтажни и ремонтно-възстановителни операции.

Работникът по транспортна техника работи в условия на нарушени санитарно-хигиенни норми на работната среда: микроклимат, физическо натоварване, шум, химични вещества, бои, китове, лакове и др.

Работното време на работника по транспортна техника е нормален работен ден съгласно Кодекса на труда, а понякога е необходимо да се работи и извънредно в почивните дни.

В своята професионална дейност работникът по транспортна техника използва следните предмети и средства на труда: машиностроителни материали, горива, резервни части, химически вещества, шлосерски и монтажни инструменти, техническо оборудване за практически дейности, технически средства за обезопасяване на техническото оборудване и помещенията, работно облекло, лични и колективни предпазни средства, работна документация и нормативни документи.

Лицата, извършващи заваръчни дейности при практикуване на професията, трябва да отговарят на изискванията на Наредба № 7 от 2002 г. за условията и реда за придобиване и признаване на правоспособност по заваряване (обн., ДВ, бр. 100 от 2002 г.; изм., бр. 95 от 2003 г., бр. 37 от 2006 г. и бр. 9 от 2009 г.).

Желателно е лицата, практикуващи професията, да бъдат физически здрави, издръжливи, подвижни и сърчни.

Умението за разпознаване на цветове, сърчност и наблюдателност са важни качества, необходими за практикуване на професията. За работа в предприятие или сервиз е необходимо и умение за работа в екип.

2.2. Възможности за продължаване на професионалното обучение

Придобилият първа степен на професионална квалификация по професията "Работник по транспортна техника" може да продължи обучението си за придобиване на втора степен на професионална квалификация по професията "Монтьор на транспортна техника", специалност "Автотранспортна техника", или на трета степен по професията "Техник по транспортна техника", специалност "Автотранспортна техника", ако отговаря на изискванията за минимално входящо образователно равнище.

2.3. Възможности за професионална реализация съгласно Националната класификация на професиите и длъжностите (НКПД) в Република България, утвърдена със Заповед № 742 от 27.12.2005 г., Заповед № 416 от 8.06.2006 г., Заповед № 884 от 7.11.2006 г., Заповед № 969 от 28.12.2007 г., Заповед № 01/1114 от 30.12.2008 г. на министъра на труда и социалната политика - лицата, придобили първа степен на професионална квалификация по професията "Работник по транспортна техника", могат да заемат длъжностите 7142 Бояджии с лакови бои и сродни на тях:

7142-2001 Бояджия, стоманени конструкции, 7142-2002 Бояджия, превозни средства, 7142-2003 Бояджия, промишлени изделия, 7213 Тенекеджии и сродни на тях: 7213-1001 Автотенекеджия, 7213-1006 Тенекеджия, 7213-1007 Тенекеджия, самолетостроене, 7213-1008 Тенекеджия, медни листове, 7213-1009 Тенекеджия, орнаменти, както и други длъжности, включени при актуализиране на НКПД

3. Цели на обучението

3.1. Цели на обучението по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава, спазва и прилага правилата за здравословни и безопасни условия на труд;
- познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес съгласно Кодекса на труда, разбира договорните отношения между работодател и работник;
- участва активно при изпълнение на задачите, съдейства на членовете на екипа при изпълнение на задачите и търси помощ от тях; отнася се с чувство на отговорност при изпълнение на задачата, която му е възложена;
- осъществява ефективни комуникации с колеги, клиенти и прекия си ръководител;
- разбира своята роля в дейността на предприятието, съзнава необходимостта от повишаване на квалификацията си.

3.2. Цели на обучението по отрасловата задължителна професионална подготовка, единна за всички професии от професионално направление "Моторни превозни средства, кораби и въздухоплавателни средства"

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава конструкционно-ремонтните и експлоатационните материали;
- познава машинните елементи и съпротивлението на материалите;
- използва правилно техническа, конструктивна и технологична документация;
- познава и спазва технологичната последователност при ремонтните работи;
- знае правилата за съхранение на експлоатационните материали;
- притежава знания и умения за работа с контролно-измервателна техника и диагностично-регулировъчна апаратура.

3.3. Цели на обучението по специфичната за професията "Работник по транспортна техника" задължителна професионална подготовка

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава и прилага основните шлесерски операции, използвани в автобояджийството и автотенекеджийството;
- познава и прилага различните видове бои, лакове, грундове, китове и други материали, използвани в автобояджийството и автотенекеджийството;
- познава и прилага основните технологични операции за обработка на материалите в автобояджийството и автотенекеджийството;
- познава и прилага видовете инструменти, машини и съоръжения в автобояджийството и автотенекеджийството;
- познава и прилага техниката и технологиите при автобояджийството и автотенекеджийството.

4. Резултати от ученето

Компетенции	Резултати от ученето Обучаваният трябва да:
1	2
Общи за професия "Работник по транспортна техника"	
1. Познава и спазва правилата за	1.1. Спазва правилата за здравословни и безопасни условия на труд и

<p>здравословен и безопасен труд (ЗБУТ)</p>	<p>санитарно-хигиенните изисквания</p> <p>1.2. Открива и сигнализира за източници на риск</p> <p>1.3. Използва лични и колективни предпазни средства</p> <p>1.4. Спазва лична хигиена и хигиена на работното място в съответствие със здравословните и безопасни условия на труд и санитарно-хигиенните изисквания</p> <p>1.5. Описва и спазва правилата за пожарна и аварийна безопасност и борба с пожарите</p> <p>1.6. Използва по предназначение средства за противопожарна защита (кофпомпа, пожарогасител и др.)</p> <p>1.7. Оказва долекарска помощ на пострадал при необходимост</p> <p>1.8. Спазва изискванията за опазване на околната среда от замърсявания</p>
<p>2. Проверява и оценява техническото състояние на транспортната техника</p>	<p>2.1. Познава основните механизми, системи, възли и агрегати на транспортната техника</p> <p>2.2. Извършва в технологична последователност демонтажно-монтажни операции</p> <p>2.3. Разчита схеми и чертежи и ползва от тях информация съобразно възложената трудова задача</p>
<p>3. Работи с техническо оборудване</p>	<p>3.1. Познава основните цветови гами и възможности за цветови комбинации</p> <p>3.2. Познава технологията за приготвяне на съответен вид и количество боя</p> <p>3.3. Подбира инструментите и машините, необходими за извършване на дадена операция</p> <p>3.4. Прави избор по количествени и качествени показатели</p>
<p>Специфични за специалност 5251201"Автобояджийство"</p>	
<p>4. Подбира материали, използвани в автобояджийството</p>	<p>4.1. Познава видовете бояджийски материали (бои, лакове, грундове, китове и др.) и изискванията към качеството им</p> <p>4.2. Познава всички цветове от спектъра и начините на смесването им</p> <p>4.3. Познава начините за приготвяне на бояджийските съставки</p>
<p>5. Извършва автобояджийски операции</p>	<p>5.1. Извършва основни автобояджийски операции - шлайфане, китосване и полиране на транспортната техника</p> <p>5.2. Подготвя разтвори за боядисване, отговарящи на различни качествени показатели</p> <p>5.3. Съхранява правилно и безопасно бояджийските материали</p> <p>5.4. Спазва технологията на автобояджийските операции</p> <p>5.5. Познава принципа на действие на механизирани инструменти за боядисване</p> <p>5.6. Работи правилно и безопасно с</p>

	автобояджийските инструменти, машини и съоръжения
Специфични за специалност 5251202 "Автотенекеджийство"	
6. Подбира основни машиностроителни материали и определя начина на маркиране и прилагането им	6.1. Познава свойствата и приложението на конструкционните материали 6.2. Познава свойствата и характеристиките на материалите, използвани в ремонтно-възстановителните операции
7. Разчита конструктивна и технологична документация	7.1. Разчита чертежи и схеми 7.2. Разчита конструкторски документи 7.3. Разчита технологична документация
8. Извършва автотенекеджийски операции	8.1. Ремонтна детайли чрез изчукване и заваряване 8.2. Изработва и напасва детайли по образец и чертеж 8.3. Възстановява аварирани части - кабинни, каросерии, врати, калници и др. 8.4. Възстановява различни видове стари детайли
9. Работи с инструменти и машини, използвани в автотенекеджийството	9.1. Познава принципа на действие на механизирани инструменти 9.2. Познава устройството, принципа на работа и работи на абкантмашина 9.3. Познава устройството, принципа на работа и работи с гилотинна ножица 9.4. Познава устройството, принципа на работа и работи на тривалцова огъваща машина 9.5. Познава устройството, принципа на работа и работи на фрезова машина
10. Извършва заваръчни операции	10.1. Познава основните методи на заваряване - химическо, електрическо и електросъпротивително 10.2. Познава техниката, технологията и режимите на заваряване 10.3. Познава устройството, принципа на работа и работи с уреди и приспособления за газокислородно заваряване 10.4. Познава устройството, принципа на работа и работи с уреди и приспособления за точково заваряване 10.5. Познава газовете и материалите, използвани при газокислородно заваряване

5. Изисквания към материалната база

5.1. Учебен кабинет

Основно оборудване - учебни маси, столове, учебна дъска, технически средства и аудио-визуална техника (апарати за проектиране, мултимедия и др.).

Помощно оборудване - учебници, каталози, справочници и фирмени материали.

Учебни помагала - демонстрационни табла, схеми, диапозитиви, слайдове, макети и модели, реални образци, онагледяващи табла, технически паспорти и др., съобразени с преподаваното съдържание.

5.2. Учебна работилница

Практическото обучение се осъществява в учебни работилници. Те се оборудват с машини и съоръжения, както и с основни помагала съобразно усвояваната професия и специалности.

Учебните работилници трябва да осигуряват работни места за всички обучаеми, както и работно място за обучаващия.

За работно място се счита площта, върху която се намират машини, съоръжения и инвентар, необходими за работа. При разполагане на работните места се спазват изискванията за осветеност, необходим работен фронт и функционална близост с необходимите суровини и материали.

Нормативните изисквания към учебната работилница са в съответствие с дейностите, които ще се извършват в нея, с видовете технологични процеси, с ергономичните, естетичните изисквания и методическите указания.

6. Изисквания към обучаващите

Професионалната подготовка по професията "Работник по транспортна техника" се извършва от лица с образователно-квалификационна степен "магистър", "бакалавър" по специалности от професионални направления "Транспорт, корабоплаване и авиация", "Машинно инженерство", "Общо инженерство", "Материали и материалознание", "Електротехника, електроника и автоматика" от област на висше образование "Технически науки" и по специалности от професионални направления "Икономика" от област на висше образование "Социални, стопански и правни науки" от Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления (ДВ, бр. 64 от 2002 г.) и съответстващи на учебните предмети (модули) от задължителната професионална подготовка.

За практическото обучение по придобиваните правоспособности лицата трябва да притежават съответната правоспособност от същата или по-висока степен.